

OIVALLUS

5

5. Persoonallisuuden pysyvyys ja muutos

Persoonallisuuden pysyvyys ja muutos

- Koetko, että persoonallisuutesi on jonkin piirteen osalta muuttunut tai pysynyt samanlaisena?
- Millä tavoin kyseisen persoonallisuuden piirteen muutos tai pysyvyys on ilmennyt toiminnassasi?
- Millaisten tekijöiden näet vaikuttaneen siihen, että piirre on muuttunut tai pysynyt samanlaisena?

Persoonallisuuden pysyvyys ja muutos

- Tutkimukset antavat tukea sekä käsitykselle persoonallisuuden jatkuvuudesta että näyttöä muutoksen mahdollisuudesta ja jopa todennäköisyydestä.
- Objektiiviseen havainnointiin perustuvien tutkimusten mukaan persoonallisuuden piirteiden jatkuvuus näyttäisi suhteellisen vähäiseltä.
- Pysyvyyttä havaitaan yleensä enemmän tutkimuksissa, joissa ihmiset itse arvioivat omaa tai toisen persoonallisuutta.

Persoonallisuuden pysyvyys ja muutos

- Eroja selittää se, että jatkuvuutta on vaikeaa päätellä objektiivisesti havaittavan käyttäytymisen tasolla. Jatkuvuus ei ilmene säännönmukaisena toimintana.
- Ihmiset myös ylläpitävät jatkuvaa, suhteellisen eheää minäkokemusta. Hakeudutaan mielellään tilanteisiin, joissa olemassa oleva käsitys itsestä saa vahvistusta.

Persoonallisuuden pysyvyys ja muutos

- Ihmiset myös valitsevat ympäristöjä ja hakeutuvat yhteisöihin, jotka sopivat heidän persoonallisuudelleen ja vahvistavat sitä.
- Tämä kaikki saattaa selittää sitä, että aikuisuudessa persoonallisuus näyttäytyy suhteellisen jatkuvana ja pysyvänä.
- Samalla kuitenkin tiedetään, että persoonallisuudessa voi tapahtua ratkaiseviakin muutoksia.

Persoonallisuus voi muuttua eri tavoilla: absoluuttinen ja suhteellinen muutos

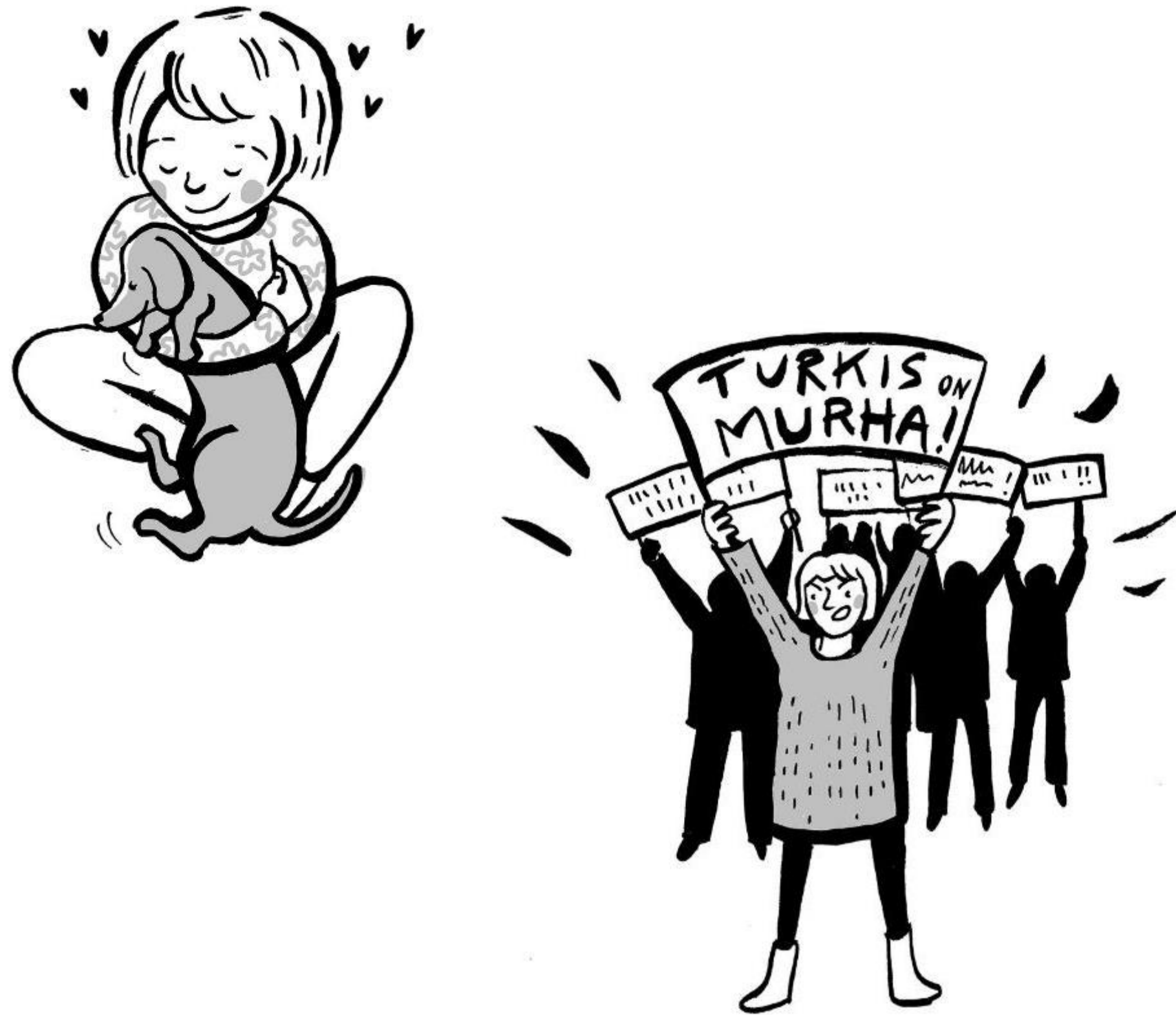
- Esimerkiksi ujo henkilö saattaa muuttua aikuistuuksaan rohkeammaksi, mutta hän on kuitenkin tällä piirreulottuvuudella edelleen suunnilleen samalla tasolla verrattuna muihin ikäisiinsä.
- Piirre siis muuttuu absoluuttisesti, mutta pysyy samana suhteellisesti.
- Jos erittäin ulospäin suuntautunut muuttuu vanhetessaan erittäin sisäänpäin suuntautuneeksi, on muutos sekä absoluuttista että suhteellista.

Persoonallisuus voi muuttua eri tavoilla: laadullinen ja määrällinen muutos

- Esimerkiksi opiskelu lisää opiskelijan tietomäärää, jolloin tapahtuu määrällistä muutosta.
- Jos henkilö siirtyy taloudellisen menestyksen tavoittelusta toisten auttamiseen, tapahtuu persoonallisuudessa laadullinen muutos. Sovinnollisuuden piirre vahvistuu.

Persoonallisuus voi muuttua eri tavoilla: tasainen ja hyppäyksittäinen muutos

- Voi olla vaikea erottaa, tapahtuuko muutos tasaisesti vai hyppäyksittäin.
- Tasainen muutos tapahtuu hiljalleen, kuten ihmisen kasvonpiirteiden kehittyminen.
- Hyppäyksittäinen muutos on yhtäkkistä, kuten kotilon kehittyminen perhoseksi.

Persoonallisuus voi muuttua eri tavoilla

- Persoonallisuuden pysyvyyden ja muutoksen arviointi ei ole helppoa. Ajan kuluessa käyttäytymiseen vaikuttavat tilannetekijät muuttuvat, ja samat piirteet voivat ilmetä eri tavoin eri ikävaiheissa.
- Tutkimusten mukaan persoonallisuus on yleensä vakaimmillaan 40–55-vuotiaana, koska silloin elämä on keskimäärin vakiintunutta.

Artikkeli persoonallisuuden muutoksesta

Lue Tanja Vasaman [artikkeli](#) ”Pitkään luultiin, että ihmisen persoonallisuus on täysin kehittynyt 30-vuotiaana, mutta näin ei olekaan – Kaksi tapaa ovat yhteydessä haitallisiin muutoksiin” (HS 13.7.2020). Vastaa kysymyksiin.

- a) Mitkä tutkimuksen tuloksista tukevat oletusta, että persoonallisuus muuttuu tiettyjen elämäntapahtumien tai ympäristön vaikutuksesta? Mitkä taas tukevat oletusta persoonallisuuden piirteiden suhteellisesta pysyvyydestä?
- b) Millaista Big Five -teorian kritiikkiä artikkeli esittelee?
- c) Vertaile artikkelissa esiteltyjä tutkimuksia kirjassa esiteltyihin tutkimuksiin. Mitkä ovat samansuuntaisia niiden kanssa, mitkä ristiriidassa?

Palauta mieleen

- Millä perusteella persoonallisuuden piirteitä voidaan pitää suhteellisen pysyvinä?
- Selitä, mitä tarkoitetaan, jos ihmisen persoonallisuudessa tapahtuu a) suhteellista b) määrällistä tai c) hyppäyksittäistä muutosta?
- Mitä tuloksia persoonallisuuden pysyvyydestä ja muutoksesta on saatu piirretutkimuksilla?